

GULYÁS MIHÁLY
**A BAROMFI-FELDOLGOZÁS
ÉS BAROMFIKONZERV-GYÁRTÁS
TÖRTÉNETE OROSHÁZÁN**

GULYÁS MIHÁLY

***A baromfi-feldolgozás és a baromfikonzerv-gyártás
története Orosházán***

A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 12.
Publications of Békés County Museums
Mitteilungen der Museen des Komitates Békés
Публикации Музеев Области Бекеш

Sorozatszerkesztő
SZABÓ FERENC

GULYÁS MIHÁLY

***A baromfi-feldolgozás
és a baromfikonzerv-gyártás
története Orosházán***

(Feldolgozás 1880-tól, konzervgyártás 1963-tól)

***Békéscsaba—Orosháza
1987***

Szerkesztette:
SZABÓ FERENC

Lektorálták:
RAJKI MARGIT
SZABÓ FERENC

ISSN 0139—0090

ISBN 963 01 7612 2

Az Orosházi Baromfifeldolgozó Vállalat támogatásával kiadja
a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága

Felelős kiadó: Szabó Ferenc

Kiadói Főig. eng. sz.: 49 880/1986.

87. 64874 Petőfi Nyomda, Kecskemét — Felelős vezető: Birkás Béla vezérigazgató

Bevezetés

A magyar baromfiipar 1970-ben ünnepelte alapításának 100. évfordulóját. A Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat jogelődje, a nagykőrösi üzem, 1870-ben kapta meg működési engedélyét. Ismereteink szerint hazánkban ez volt az első üzem, ahol állandó és iparszerű baromfifeldolgozást végeztek. Négy évvel később Kiskunhalason, majd 1880-ban Orosházán is megkezdtek a baromfi rendszeres feldolgozását és külföldre szállítását. Ezekről az üzemekről, valamint a későbbiekéről eddig hiányosak voltak az ismereteink. Az egykori üzemek tulajdonosai csak saját részükre vezettek könyvelést, feljegyzéseket. Utódaik is csak körvonalakban tudják megrajzolni a régi telepeket és azok életét.

Ezek az üzemek a tőkés társadalmi rendben alakultak, kapitalista vállalkozók hozták létre, a mai korszerű üzemek ezekből fejlődtek ki. A valóság hű leírásával történelmi, gazdasági és néprajzi ismereteinket bővítjük. Hű képet kapunk a baromfi-feldolgozó üzemek kialakulásáról, gazdasági jelentőségükről és az ott dolgozó munkásokról. Emellett hasznos adatokat is igyekszünk szolgáltatni a jövő számára.

E könyv szerzőjétől az orosházi Szántó Kovács Múzeum évkönyve 1963—64. évi kötetében tanulmány jelent meg Orosháza baromfiipacáról. Az 1965-ben kiadott Orosháza története és néprajza című monográfia állattartási fejezetében pedig a népi baromfitartás hagyományait örökölte meg. Ezen tanulmányok írása közben a szerző arról győződött meg, hogy a baromfi-feldolgozás területéről is sok értékes adat menthető meg, ezért gyűjtő és rendszerező munkáját itt is megkezdte.

A baromfiipar legrégebbi üze­me alapításának 100. évfordulója időszerűvé tette, hogy a Baromfiipari Országos Vállalat Központja az ország összes üze­meinek egykorú adatait összegyűjtse és azok alapján összeállítsa a 100 éves magyar baromfiipar történetét. Ehhez az országos vállalkozás keretében készülő könyvhöz is sok értékes anyagot szolgáltatott a szerző.

Sajnálatos, hogy a 11 üzem összegyűjtött anyagából csak a Baromfiipar című folyóirat ismertetett rövid leírásokat, pedig a baromfiiparnak a magyar élelmi-szergazdaságban elfoglalt helye megkívánna, hogy részletesen bemutassuk elindulását és egyes állomásait.

Miután súlyos veszteségnek tartottuk volna, ha ezek az adatok csak gyűjtőfüzetben maradnának, ezért szükségesnek láttuk az 1970-es években az egész orosházi anyag könyvalakban való megjelentetését. Akkor azonban több külső körülmény miatt ez a törekvés is félúton megrekedt.

E szándék ismételtetése során született meg annak a lehetősége, hogy 1986-

ban, a most már 106 éves Orosházi Baromfifeldolgozó Vállalat írásában és képekben mutassa meg múltját és jelenét. Ez alkalommal köszönetet mondunk mindazoknak, akik szívesen segítettek az adatok közlésében s a képek közrebo-
csátásában. Az intézmények közül a Békés Megyei Levéltár és az orosházi Szántó Kovács Múzeum pedig tanácsaikkal voltak a szerző segítségére.

Orosháza baromfipara 106 éves. Erről és a vele szorosan összefüggő barom-
fitenyésztésről, baromfipiacról szól e munka. Ebben a legrégebbi üzemekről
részletesebb, a későbbiekéről vázlatosabb képet kapunk. Ugyanis az újabb kor
üzemi életéről több forrásmunka áll az érdeklődők rendelkezésére. Tájékozta-
tót kapunk a bérkövetelésekről és az eddig még nem ismertetett sztrájkokról
is. Összehasonlítjuk a régi és az új üzemek gépesítését és termelési eredménye-
it.

Ez a könyv az ország többi baromfi-feldolgozó üzemének az életére is
rávilágít, hiszen azok kialakulása, termeléséstechnológiája, gépesítése, az ott
dolgozók munkakörülményei sok tekintetben hasonlóak. Így ez a munka nem
csak az Orosházi Baromfifeldolgozót, de az egész magyar baromfiipart is
bemutatja. Kiadását a hagyományait megbecsüléssel őrző vállalat és a törté-
netkutatás szervezésére és művelésére egyaránt hivatott megyei múzeumi
szervezet összefogása tette lehetővé.

Orosházi Baromfifeldolgozó
Vállalat
Papp József igazgató

Békés Megyei Múzeumok
Igazgatósága
Szabó Ferenc igazgató